گرفتی پەنابەرانی عیراقی چی یەو چ ریگا چارەیەك دەخوازی

دەقی ووتاری (دەشتی جەمال) بەرپرسی فیدراسیۆن لە كۆبوونەوەی پەرلەمانی بەریتانیا

2007–3–26

ئامادەبووانی بەرێز:

بەناوی فیدراسیۆنی سەرتاسەری پەنابەرانی عیراقی و بەرەی دژی دیپۆرتی پەنابەرانەوە بەگەرمی بەخێرهاتنتان دەكەم و زۆریش سوپاسی بەریز (جان مكدونالد) دەكەم كە ئەم كۆبوونەوە گرنگەی سازدا بۆمان، وەهەروەها زۆر سوپاسی هەموو ئەولایەنانە دەكەم كە بەردەوام بەهەوڵی ئێمەوە بوون و هاوكاری یان كردووین و لەپال كەمپینی فیدراسیوانی سەرتاسەری پەنابەرانی عیراقی و بەرەی دژی دیپۆرتی پەنابەراندا راوەستان و پشتیوانیان لەخواستەكانی ئیمە و پەنابەران كرد. هیوادارم ئەم كۆبوونەوەیە لەئاستی ئەو تەوەقوعەدا بێت كە هەزاران پەنابەرو خەڵكی كوردستان و عیراق لەوولاتانی دراوسێ و وولاتە ئەوروپی یەكان چاویان تێ بریوە.

بەریزان:

ئاشكرایە كەپەنابەرانی عیراقی هەڵهاتووی چ بارودۆخیكن! خەڵكی عیراق بەئارەزووی خۆیان روویان لە ژیانی پەنابەریتی نەكردووە، بەلكو ئەوە بارودۆخی جەنگ وداگیركاری ونەبوونی ئەمنیەت و ناهەمووارەیە كەبۆتە سەرچاوەی رووتێكردنی پەنابەرانی عیراقی بۆ دەرەوەی وولات. خۆتان رۆژانە وینەی كارەساتە دلتەزینەكانی خەلكی عیراق دەبینن كەلەشاشەی تەلەفزیۆنەكانەوە بلاۆدەبیتەوە، بۆیە من نامەویت لەقسەكانمدا ئاماژە بەقوربانیانی جەنگ و داگیركاری بدەم، من نامەیوت باس لەئیغتسابی ژنان و دەستریژی رۆژانەی هیزەكانی ئەمریكاو بەریتانیا و حكومەتی عیراقی بكەم بۆسەر خەڵك. تەنانەت من نامەوێت باسی ئەوە بكەم كەشەری تایەفەگەری نیوان چەكدارەكانی سوونە وشیعە بكەم، نامەویت باس لەوەبكەم كە چۆن تیرۆریزم و دەستەو تاقمی چەكداری ئیسلامی و پاشماوەكانی بەعس لەهەرشوینێك دەستیان بەسەر خەلكەوە زالبێت، چ بەلاو موسیبەت و تاوانیكیان روبەرووی خەڵك كرۆتەوە. ئەمرۆی عیراق بارودوخەكەی بەوشیوەیەیەكەئەگەر بتەویت بژیت و ئەمنەیەت بۆخۆت دابین بكەیت، دەبیت سەربە شوعبەیەكی ئاینی و قەومی بیت وەیا لەپال هیزەكانی ئەمریكادابیت وەیاخود چەك هەڵگری بۆ یەكیك لەتاقم و میلیشیاكان وشەری ئەوان بكەیت.

لەعیراق نەدەولەتیك هەیە ژیان وئەمنیەتی خەڵك بپاریزێ و نان و كار و مافەكانیان چاودیری بكات، وەنە قانونیك هەیە ئاژاوەچیان و ئینسان كوژان دەستگیربكاو لییان بپیچیتەوە. بەلكو ئەوەی دەستوورە پالی داوە بەداگیركاری و هیزەكانی ئەمریكاوە و ئەوەشی پێی دەگوترێ دەستوور بۆ بەرەواكردنی تەقسیماتی قەومی وئاینیَیە و بۆ بەرەسمیەت پیدانی شەرو پیكدادانی تایەفەگەری بەدەستەوە گیراوە. ئاكامی 4 سالی ئەم بارودوخانە نەدەتوانرێ قسەیەك بۆئەمنەیەتی كۆمەلایەتی خەلك بكری ونە دەتوانری باس لەماف و ئازادی بكرێ، ئەوتا نزیك بە 4 ملیۆن خەلك بۆ خۆدەربازكردن لەوبارودۆخانە ژیانی ئاوارەبوونیان لەوولاتەكانی ئەردەن و سوریا و ئیران ومیسرو لوبنان ویونان توركیا و كووەیت هەلبژاردووە. كەدیار ئەم بارودۆخە سەرچاوەیەكی بۆرووتێ كردنی پەنابەرانی عیراقی بۆ ولاتانی ئەوروپایی ولەوانەش بەریتانیا پیكهیناوە.

كوردستانیش كەدەولەتی بەریتانیا بە ناوچەیەكی ئارم ناوی دەبات 16 ساڵە 4 ملیون كەس لەخەڵكی كوردستان لەچاوەروانیدا وبەدیار سیاسەتەكانی ئەمریكا وە و لەژیر سایەی دەسەلاتی دووحزبی چەكداری قەومیَیەوە راگیراوە كە جگەلە گیرفان پركردن و خۆدەولەمەندكردن شتیكی ئەوتۆیان بۆخەڵك نەكردووە، نارەزایەتیَیەكانی سالی رابردووی خەلكی شارەكانی كوردستان بەدژی گەندەلی و بۆدابینكردنی ئاوو كارەبا گەواهی لەسەر ئەم راستیەدەدەن.

هەقیەقەتی دەسەلات لەكوردستان جگە لە گەندەلی و فەسادو سەركوت و پركردنی زیندانەكان لەخەڵكی ئازادی خوازو نائۆمید كردنی گەنجان وبێ حقووقی ژنان و مندالان و گرانی و بێ ئاوی بێ كارەبای وە هەرەشەی ئیسلامی سیاسی و ناسیونالیزمی عەرەبی لەخەڵكی كوردستان، شتیكی زیاتر نیشان نادات. ئەم راستیانە لەزمانی خودی ئەمریكای هاوپەیمانەوە دانیان پیدانراوە، ئەوەتا راپۆرتی رەسمی وەزارەتی دەرەوەی ئەمریكا شایەتی لەسەر پێشیلكردنی مافەكانی مرۆڤ دەدەن لەكوردستان، ئەمە جگەلەوەی راپۆرتی نەتەوەیەكگرتووەكانیش بەرۆشنی ئاماژەبە ناجیگیری وەزعی كوردستان دەدات. تەنانەت دەولەتی بەریتانیا لەسایتی خۆیدا داوای كردوە هیچ كەسێكی بەریتانی سەردانی عیراق نەكات بە هەریمی كوردستانیشەوە.

ئانه رینسبرگ بەرپرسی باڵا لەشوای پەنابەران دەڵێت(پێویستە بەهیچ شێوەیەك كەس نەگرینریتەوە بۆ عیراق ،چونكە ناردنەوەی پەنابەران بۆ عیراق ژیانیان ئەكەویتە مەترسی یەوە كیشەی ئینسانی و پەنابەری یەكان ئاڵۆزتر دەكات لەعیرقدا)

بەم جۆرە ئەوە خەلكی عیراق وكوردستانە كەلەئاكامی بارودۆخیكی سیاسیەوە ناچاربوون ریگای پەنابەریتی هەلبژیرن. بارودۆخیك كە حكومەتی بەریتانیا یەكێك لە بەشدارانی سەرەكیەیە تیدا و هەرئەویش بەرپرسیارە لەسەرهەلدانی ئەوبارودۆخانەی كە رووی لەخەلكی عیراق ناوە، بۆیە دەبی بەچاویكی ئینسانی یەوە تەحەمولی ئەنجامی سیاسەتەكانی خۆی بكات.

بەلام كارەساتەكان بۆخەلكی عیراق هەربەوەندە تەواونابیت، بەتایبەتی وەختیك خۆیان وەك پەنابەران لەسایەی سیاسەتی دیپۆرت و مامەلەی دەولەتدا دەبیننەوە. لەم بارەوە خوتان ئاگادارن لەماوەی رابردوودا دەولەتی بەریتانیا حەملەیەكی گەورەی لەدژی پەنابەرانی كوردی عیراقی بەری خست و كەوتە پەلامار و گرتن و راونان و پركردنی دیتینشنەكان (گرتووخانە دەست بەسەرەكان) لەپەنابەران سەر ئەنجام بۆ جاری سێیەم ژمارەیەكی تر لەپەنابەرانی كوردی عیراقی بەكەلەپچەو فرۆكەی سەربازی رەوانەی فرۆكەخانەی هەولێر كرایەوە وە تائیستا ژمارەی ئەو پەنابەرە كوردانەی پیچەوانە بەخواستی خۆیان رەوانەی كوردستان كراونەتەوە گەیشتە 82 پەنابەر ، ئەم حەملەیەو ئەم سیاسەتەی دەولەت لەدژی پەنابەران دریژەی هەیە، هیشتا برینی خزمەتگوزاریەكان و خانووبەرە، رەفزی راستەوخۆ وكاركردن بەسەكشن فۆر وبەزۆر ئیمزایێ كردنی پەنابەرانی عیراقی بۆدیپۆرت بوونەوە ، و رۆژانە بە دەیان پەنابەری كوردی عیراقی نامەیان بۆ دەچێت و داوایان لیێ دەكریت كە ئەو نامانە ئیمزا بكەن و رازی بن بەگیرانەوەی ئارەزوو مەندانەو لەحالەتی ئیمزا نەكردن ئەوا خانووبەرەو خزمەتگوزاریەكانیان لی دەسەندریتەوە بەهۆی ئەم سیاسەتەوە ژمارەیەك ی زۆر لەپەنابەران شوینی حەوانەی خۆیان جیهیشتوە ترس لەدیپۆرت كردنەوە بۆتە بەلایەكی گەورە بەسەریانەوە. بەلام چارە چیە؟

بەریزان:

لەپیشدا دەبی ئەوە قبولبكریێ كە كیشەو كەیسی پەنابەرانی كوردو عیراقی كەیسێكی سیاسی یە كە دەولەتی بەریتانیاو ئەمریكاو هاوپەیمانانی لایەنیكی بەرپرسیاران ومسولیتیان لەئەستۆیە، بەتایبەتی ئەوە بریاری جەنگ و سیاسەتەكانی ئەوەكە كۆمەلگای عیراقی بەم رۆژە گەیاندووە. وەتا هیزەكانی ئەمریكاو بەریتانیاو هاو پەیمانانی لەعیراقدا بن وتا ئەم سیاسەتانە بەریوە بچن پەنابەران ودیاردەی پەنابەری رووی لەزیاد بوونە. هەربۆیە بەرگرتن بەم دیاردەیە ریگای دیپۆرتی پەنابەران و سیاسەتی دتینشنەكان نیەیە بەلكو لەیەكەم هەنگاودا چوونەدەرەوەی هیزەكانی ئەمریكاو بەریتانیا وپشتیوانی نیو نەتەوەیی یە بۆ گیرانەوەی مەدەنیەت لەعیراق ئەویش بەدامەزراندنی دەولەتیكی عەلمانی غەیرەقەومی غەیرە دینی لەعیراق كەلەسەر بناغەی مافی هاولاتیانی یەكسان دامەزرابی و ریگابدات خەلك خویان كاروباری خۆیان بەریوەبەرن. لەكوردستانیش بریاری بەرپاكردنی ریفراندۆمیك بۆ جیابوونەوە و دامەزاراندنی دەولەتیكی سەربەخۆ بخریتە بەرنامەوە و پشتیوانی لەم خواستە رەوایەی خەلك بگیریێ. ئەگەر كاركردن بەئاقاری گیرانەوەی مەدەنیەت بۆعیراق و دامەزراندنی دەولەتیكی سكولار ریگاچارەی وشككردنی سەرچاوەكانی دیاردەی پەنابەریتیی بیت، ئەوە دەبی بەرنامەیەكیش هەبیت بۆ چارەسەری كیشەی پەنابەریتی عیراقی لەخودی بەریتانیادا.

بۆئەمەش ئیمە سەرخەتی بەرنامەیەكمان لەیاداشتنامەیەكدا بەیان كردووە كە بەبروای من ئەتوانی ببێتە بنەمای كاریكی گەورەو ئینسانی بۆ وەلامدانەوە بەكیشەی پەنابەرانی كورد و عیراقی لەبەریتانیا :

1. هەلوەشاندنەوەی سیاسەتی دەست بەجی گیرانەوەی بە زۆری پەنابەرانی كوردو هەر ریكەوتنێك كە لەسەر ئەم پەنابەران لەگەل حكومەتی عیراقی و حكومەتی هەریمی كوردستان ئیمزاكراوە بەنهینی.
2. دانی مافی پەنابەری بە پەنابەرانی كوردو عیراقی بەعنوانی قوربانیانی جەنگ ونائەمنی.
3. كردنەوەی مەلەفی ئەو پەنابەرانەی سالانێكی زۆر كەیسەكانیان راگیراوە وەیان وەلامی رەفزیان پیدراوە و بەرێوەبردنی مافی مرۆڤی ئەوروپا لەبەرامبەر كەیسەكانیان.
4. گیرانەوەی خزمەتگوزاری و بەنەفیتەكان بۆ پەنابەران وریگەنەدان بە برینیان لەژیر هیچ بەهانەیەكدا..

بیگومان پەنابەرانی عیراقی وكیشەكەیان بەتەنها ناتوانن بەهیچ ئەنجامیك بگەن، پشتیوانی ئیوە و بەرەی ئازادی خوازی و علمانیت وحزب و ریكخراو ئەندام پەرلەمان و لایەنەكان دەتوانن هیزیكی گەورەی مادی و مەعنەوی بیت بۆ پشتیوانی كردنی ئەو جەبهە ئازادی خوازو ئینسان یەی لەعیراقدا بەریێ كەوتووە وداوا ئەكات جەنگ و تیرۆرو كوشتاروداگیركاری كۆتایێ بێت و خوازیاری گیرانەوەی مەدەنیەت و سكولاریزمە بۆكۆمەلگای عیراق، لەم كۆبوونەیەوە دەمەوی ئەوە رابگەیەنم كە ئیمە لێرەوە دەتوانیین سەنتەری فریا گوزاری پێك بهینین بۆ ئەو پەنابەرانەی لە وولاتەكانی دراوسێ عیراق قەراریان گرتووە لەهەموو پیداویستییەك بیێ بەشن ،سندوقی كۆمەكی دروست بكەین.

لەبەریتانیاش لەئاستی رێکخراوە پەنابەریو ئینسانی یەکان بەرەیەکی یەگرتوو پێك بهینیین دژ بە سیاسەتی گەرانەوەی بەزۆری پەنابەران و ،گرتووخانە دەست بەسەرەکان، وفشار بخەینە سەر دەولەت لەریگای نارەزایەتی دەربرین وخۆپیشاندان ولوبی بەرێخستن لەپەرلەمان بۆ راگرتنی ناردنەوەی پەنابەران بۆ ئەو وولاتانەی نائەمنن.

ئێمە پێکەوە بەهیز دەبین وەبەردەوام دەبین لەکەمپینی بیٚ ووچان بۆ وەستاندنی ئەم نەخشەو پلانانەی دژی پەنابەرانی کورد و عیراقی بەرێوە دەچیٚ ، ئەم نارەزایەتیانەی ئەم ئێوارەیە گۆیتان لیٚ دەبێت.

بژی هاوکاری و پشتگیری بۆ کۆتای هینان بە سیاسەتی بەزۆر دیپۆرتی پەنابەران و دژ بەسیاسەتی جیاکاری

نا بۆ دیپۆرت وە راسیزم بەلیٚ بۆ مافی نیشتەجیٚ بوون و مافی ئینسانی ..مافی پەنابەری مافی ئینسانە